

МИНУЛЕ І СЬОГОДЕННЯ

Українці похвалили «руський світ»

(Закінчення.

Початок на 1-й стор.)

Якщо говорити про євроатлантичну інтеграцію, то Україна майже 20 років стукалася у двері ЄС і НАТО. Й казали: ні! Тепер за два місяці увімкнули Україні, умовно кажучи, зелене світло на євроатлантичну інтеграцію.

Я можу продовжувати ці речі. Але головне, завдяки чому нам усім дуже варто працювати, бо буде гріхом, якщо ми не скористаємося тією високою цінною, яку зарахуємо, — ця війна дозволить Україні перейти в якісно інший стан. Простіши кажучи, переконаний, що Україна має всі підстави після цієї війни перевіритися в таку собі «Південну Корею», такого собі «нового тигра». Те, що ми не могли зробити перед війною, доведеться ті шоково реформи, які є підставкою успіху, то зараз війна нас до цього штовхає. Тому що такі реформи ніколи не робляться з доброго життя, реформи робляться з кризи, коли є відчуття, що гірше бути не може. А зараз що відчуває.

Я не хвалю війну і не співаю її оду. Воїн — це найгарше, що може статися з нами. Це страшна катастрофа, яка не має вправдань. Напевне, ті речі, про які говорю, стались пізніше за триваліший час. Але оскільки не ми цю війну почали, а нам її нав'язали, то мусимо скористатися з неї по максимуму.

— Ви навели приклад Південної Кореї. Він, з одного боку, оптимістичний, але з іншого — Корея розділена країна, внаслідок війни розділена на дві півні.

— Тоді інакший приклад на-веду, бо кожне порівняння, очевидно, шуктується. Тоді давайте називати Сінгапур або Польщу 1989 року. Тому що є просте правило: у благополуччя не можна заповзти, у нього можна тільки заскочити. І заскочити можна тільки радикальними, швидкими реформами.

Ідеється про те, що Україна віддає до тих країн, які визначають контури західної цивілізації. Це, умовно кажучи, Європа та її «діти», які уособлюють зараз G7. Писав про це раніше, після Євромайдану. На жаль, тоді мої надії не сповнилися. Бо у світі лише кожна четверта країна має демократичний, вільний ринок і багатство. Приблизно 25%. Вважаю, що Україна має всі підстави, всі права бути 26-ю. І мені про це ідеється. Україна після війни приднестається до цієї групи, до якої належать країни Європи, її «діти», а також «азійські тигри». Оце моя надія не мрія, а передбачення.

Цього року німецький Бундестаг та Європарламент визнали Голодомор 1932–1933 років геноцидом українського народу. Ви працювали в Німеччині і знаєте, що досі німці уникали цього і не хотіли вдаватися до таких сценок. Це сучасність так впливає на сприйняття минулого?

— Абсолютно! Боя переконаний, що жоден із тих депутатів, які голосували за визнання Голодомору геноцидом, не прочитали місцевого за ті кілька місяців війни, що відкрило б ім'я. Навряд чи вони дізналися щось більше, ніж знали досі. Тому це результат впливу війни.

Це ще один із прикладів того, що могло тривати 20 років, а зробилося за кілька

місяців. І в мене тут, з одного боку, відчуття радості, а з іншого — певної гіркоти. Бо це ознака того, що до 24 лютого депутати Бундестагу займали досить політично коректну, якщо не сказати, цинічну позицію. Тільки війна дала нам цим чи альтернативу.

Питання: чому цього не сталося раніше? Можливо, якби німці ухвалили це рішення раніше, то були би менші шанси для путівки почати цю війну. Тому що відома геноциду означає, що ми будемо ще одну перешкоду на шляху агресорам, що їх може чекати. Тому що це превентивна концепція, яка забороняє зменшувати небезпеку таких речей. А зараз маємо Бучу й Ірпінь. Очевидно, це також акт геноциду. Якби Європа ухвалила раніше рішення про геноцид, путівку до бороди подумати, чи почнати цю агресію проти України.

— А як загалом війна впливе на сприйняття історії?

— Американська дослідниця Марсі Шор написала одну з найкращих книжок про Євромайдан — «Українська ніч». Вона підійшла до Майдану не тільки як історик, а як історіограф. Вона сказала

там дуже важливу теорію, яку не змінюючи повторювали: на Євромайдані помер постмодернізм як явище, течія, яка вважає, що немає якоїсь великої істини, що кожна спроба будувати якісь великий наратив неминуче веде до якоїсь домінанті і все є інше. Якщо ж немає великої істини і ми визнаємо, що все є тільки наратив і дискурси, тоді все відносне. І тоді, скажімо, чому пітні не має права брехати? Бо якщо немає істини, то всі брешуть. І тоді питання не в брехні, а в ефективності цієї брехні.

Пітер Померанцев написав дуже добру книжку про російську пропаганду, дівдо-дійти, що росія пітні — це досконалі постмодерністській режим. Шо показав Майдан і показує ця війна? Ця війна розійла діх Майдану по всій Україні. Є дуже важливі речі, істинні речі, правдиві речі, настільки важливі, що заради них люди готові жертвувати чимось дуже важливим, часом навіть своїм життям.

Вважаю, ця війна приведе до утвердженого способу думання про минуле. Цей спосіб не є аж такий новий, а радше — добрі забуті старій. Це спосіб думання про реальність, не про те, як це відображається в нашій свідомості. Це про історію, а не про історичну пам'ять. Не про якісь символи, образи, а про те, що люди реально гинуть, вмирають. Не історія короткотривала, коли історики думають чи політики — пишуть у перспективі 5–10 років, від виборів до виборів. А настільки це буде велика історія, Історія з великою буквою. І це буде історія, як історіограф. Вона може бути ліками, а в певних пропорціях може стати отрутою. Власне, це те, що сталося в росії. По росії затруєна історія...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

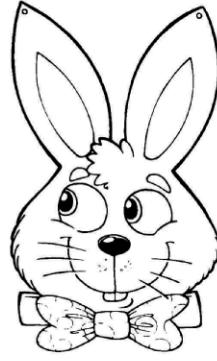
— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

— Так, я це й маю на увазі, що росія отруєна історією. Сучасна росія отруєна історією...

2023

Святковий календар

- 1.01 Новий рік
 7.01 Різдво Христове (за Юліанським календарем)
 14.01 Обрізання Господнє. Свт Василя Великого
 19.01 Хрещення Господнє. Богоявлення
 22.01 День Соборності України
 29.01 День пам'яті Героїв Крут
 15.02 Стрітення Господнє
 4-10 Масниця
 8.03 Міжнародний жіночий день
 7.04 Благовіщення Пресвятої Богородиці
 9.04 Вхід Господній у Єрусалим, Вербна неділя (за Юліанським календарем), Воскресіння Христове (за Григоріанським календарем)
 16.04 Воскресіння Христове. Великдень (за Юліанським календарем)
 1.05 День праці
 8-9.05 День пам'яті та примирення
 День Перемоги над нацизмом
 18.05 День пам'яті жертв депортациі кримськотатарського народу
 21.05 День пам'яті жертв політичних репресій
 23.05 День Героїв
 25.05 Вознесіння Господнє
 1.06 День захисту дітей
 4.06 Трійця, Зелені свята
 22.06 День скорботи і вшанування пам'яті жертв Другої світової війни
 28.06 День Конституції України
 7.07 Різдво Івана Предтечі
 12.07 Першоверховних апостолів Петра і Павла
 24.07 Святої княгині Ольги
 28.07 День Української Державності
 Рівноапостольного Великого князя Володимира
 19.08 Преображення Господнє (Спас)
 23.08 День Державного Прапора України
 24.08 День Незалежності України
 28.08 Успіння Пресвятої Богородиці
 1.09 День знань
 11.09 Усікновення голови Івана Предтечі
 21.09 Різдво Пресвятої Богородиці
 27.09 Воздвиження Хреста Господнього
 30.09 Міць Віри, Надії, Любові та матері Іхньої Софії
 14.10 Покрова Пресвятої Богородиці
 День захисників і захисниць України
 День українського козацтва
 День створення УПА
 9.11 День української писемності і мови
 Собор Архієпископа Михаїла
 22.11 День Свободи
 25.11 День пам'яті жертв Голодомору
 4.12 Введення в храм Пресвятої Богородиці
 6.12 День Збройних сил України
 19.12 Святителя Миколи Чудотворця
 22.12 Зачаття Пресвятої Богородиці
 25.12 Різдво Христове (за Григоріанським календарем).



	СІЧЕНЬ	ЛЮТИЙ	БЕРЕЗЕНЬ
П	2 9 16 23 30	6 13 20 27	6 13 20 27
В	3 10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28
С	4 11 18 25	1 8 15 22	1 8 15 22 29
Ч	5 12 19 26	2 9 16 23	2 9 16 23 30
П	6 13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24 31
С	7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18 25
Н	1 8 15 22 29	5 12 19 26	5 12 19 26
	КВІТЕНЬ	ТРАВЕНЬ	ЧЕРВЕНЬ
П	3 10 17 24 31	1 8 15 22 29	5 12 19 26
В	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
С	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
Ч	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29
П	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30
С	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24
Н	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
	ЛІПЕНЬ	СЕРПЕНЬ	ВЕРЕСЕНЬ
П	3 10 17 24 31	7 14 21 28	4 11 18 25
В	4 11 18 25	1 8 15 22 29	5 12 19 26
С	5 12 19 26	2 9 16 23 30	6 13 20 27
Ч	6 13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28
П	7 14 21 28	4 11 18 25	1 8 15 22 29
С	1 8 15 22 29	5 12 19 26	2 9 16 23 30
Н	2 9 16 23 30	6 13 20 27	3 10 17 24
	ЖОВТЕНЬ	ЛИСТОПАД	ГРУДЕНЬ
П	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
В	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
С	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27
Ч	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
П	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29
С	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30
Н	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31

Страсбург – місто доріг

У листопаді вже минулого року група громадських активістів з України побувала у Страсбурзі, одному з найвідоміших міст Франції. Ця поїздка стала можливу завдяки проекту «Доступ до правових знань людей поважного віку», що реалізується Фундацією підтримки осіб старшого віку «Вік щастя», яку очілює Наталія Бондаренко. До складу делегації входила й авторка цих рядків як представниця ГО «Айті-бабусі».

Поміж двох вогнів

Чому саме сюди вирушили громадські лідери, що проводили наочні з правових знань для людей старшого віку в п'яти містах України: Дніпрі, Одесі, Кропивницькому, Івано-Франківську та Львові?

ЗагальноНідомо, що саме Страсбург, адміністративний центр регіону Ельзас, із 1992 року має статус однієї з парламентських столиць Європи (ще дві — Брюссель і Люксембург). Тут із 1949-го відбуваються засідання Ради Європи, а з 1992-го — Європарламенту. Саме у Страсбурзі розташовується Європейський суд з прав людини.

Наше знайомство з містом починається на Площі Республіки, біля пам'ятника. Мати, як символ Ельзасу, схилившись, тримає на колінах двох дорослих синів, один із яких — німець, а другий — француз. Цей монумент, встановлений у 1936 році на вшанування полеглих у Першій світовій війні ельзасців, утіліє в собі трагедію цілого народу. На пам'ятнику напис: «Нашим загиблим» («A nos morts»), без згадки про якусь із країн. Регіон Ельзас був в епіцентрі війни, і близько всього мільйонів його жителів загинули, воюючи і з німецьким, і з французьким боків.

Наши знайомства з містом починаються на Площі Республіки, біля пам'ятника. Мати, як символ Ельзасу, схилившись, тримає на колінах двох дорослих синів, один із яких — німець, а другий — француз. Цей монумент, встановлений у 1936 році на вшанування полеглих у Першій світовій війні ельзасців, утіліє в собі трагедію цілого народу. На пам'ятнику напис: «Нашим загиблим» («A nos morts»), без згадки про якусь із країн. Регіон Ельзас був в епіцентрі війни, і близько всього мільйонів його жителів загинули, воюючи і з німецьким, і з французьким боків.

Так склалось, що Ельзас, за свою історію багато разів переходив із рук в рукі двох держав — Німеччини та Франції. У XIX столітті його повністю завоювала Німеччина, і французька



Франція й об'єднані в Асоціацію європейських народних університетів. Кошти на утримання народного університету надходять з кількох джерел, — розповідає пані Ганна. — Поперше, чимало бізнесменів інвестують у таку освіту, щоб мати податкові пільги. По-друге, навчання тут платне — 160 євро на рік за один направок, а це 35 занять по півтори години.

У народному університеті є рада директорів, представлена трьома головними інвесторами, скарбником та директором закладу. Студентом може стати будь-яка дісципліна, яка хоче навчатися тут. Наукові працівники, які викладають на курсах, отримують плату за заняття, але не за кожу годину.

У Франції європейські університети викладають 19 мов, у тому числі арабську, турецьку, португальську, ельзаську, російську, мову жестів та латину. На жаль, у цьому переліку поки що немає української...

— Тут, у Франції, можливо, — каже Ганна, — брати зі своїми дітьми відвідують університети, які надають земельні землі, що відійшли від дідусів, — розповідає пані Ганна.

— Тут чимало місіонерів. Тож літні люди приходять до університету, щоб вивчити мову спілкування батьків нівеївки чи зятя...

У народному університеті викладають 19 мов, у тому числі арабську, турецьку, португальську, ельзаську, російську, мову жестів та латину. На жаль, у цьому переліку поки що немає української...

— У принципі, що можливо, — каже Ганна. — Для того, щоб почав працювати новий направок, викладач повинен підготувати презентацію і розмістити її на сайті університету. Якщо на навчання залишається десять охочих — направок відкріто!

Наразі ж однією з найпопулярніших мов в університеті є російська, і це зрозуміло.

Дзев'ять з п'ятдесяти земельних земель, що відійшли від дідусів, — розповідає пані Ганна.

— Тут чимало місіонерів. Тож літні люди приходять до університету, щоб вивчити мову спілкування батьків нівеївки, — розповідає пані Ганна.

— Тут чимало місіонерів. Тож літні люди приходять до університету, щоб вивчити мову спілкування батьків нівеївки, — розповідає пані Ганна.

— Тут чимало місіонерів. Тож літні люди приходять до університету, щоб вивчити мову спілкування батьків нівеївки, — розповідає пані Ганна.

— Тут чимало місіонерів. Тож літні люди приходять до університету, щоб вивчити мову спілкування батьків нівеївки, — розповідає пані Ганна.

— Тут чимало місіонерів. Тож літні люди приходять до університету, щоб вивчити мову спілкування батьків нівеївки, — розповідає пані Ганна.

— Тут чимало місіонерів. Тож літні люди приходять до університету, щоб вивчити мову спілкування батьків нівеївки, — розповідає пані Ганна.

— Тут чимало місіонерів. Тож літні люди приходять до університету, щоб вивчити мову спілкування батьків нівеївки, — розповідає пані Ганна.

— Тут чимало місіонерів. Тож літні люди приходять до університету, щоб вивчити мову спілкування батьків нівеївки, — розповідає пані Ганна.

— Тут чимало місіонерів. Тож літні люди приходять до університету, щоб вивчити мову спілкування батьків нівеївки, — розповідає пані Ганна.

— Тут чимало місіонерів. Тож літні люди приходять до університету, щоб вивчити мову спілкування батьків нівеївки, — розповідає пані Ганна.

— Тут чимало місіонерів. Тож літні люди приходять до університету, щоб вивчити мову спілкування батьків нівеївки, — розповідає пані Ганна.

— Тут чимало місіонерів. Тож літні люди приходять до університету, щоб вивчити мову спілкування батьків нівеївки, — розповідає пані Ганна.

— Тут чимало місіонерів. Тож літні люди приходять до університету, щоб вивчити мову спілкування батьків нівеївки, — розповідає пані Ганна.

— Тут чимало місіонерів. Тож літні люди приходять до університету, щоб